

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.086/2008/7. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla az elsőfokú eljárásban a Dr. Gergely Krisztina ügyvéd, a fellebbezési eljárásban Dr. Volosinovszki Mihály ügyvéd (4080 Hajdúnánás, Jókai u. 15. szám) által képviselt I.rendű felperes neve (... szám alatti lakos) I. rendű, II.rendű felperes neve ugyanottani lakos II. rendű és III.rendű felperes neve (... szám alatti lakos) III. rendű felpereseknek, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala Jogi Főosztálya (ügyintéző: Dr. ... , 1363 Budapest, Pf: 24.) által képviselt **Jász-Nagykun-Szolnok Megyei bíróság** (5000 Szolnok, Kossuth u. 1. szám alatti székhelyű) I. rendű, valamint a ...jogtanácsos által képviselt Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság (5000 Szolnok, Baross u. 39. szám alatti székhelyű) II. rendű alperesek ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megfizetése iránt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 10. P. 22 336/2006/31. számú ítélete ellen a felperesek által 32. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

rész-és közbenső ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és megállapítja, hogy az I. rendű alperes kártérítési felelősséggel tartozik 2 db videó-kamera, 1 db vetítővászon és 44 db családi felvételeket is tartalmazó videó-kazetta elkobzásával a felpereseknek okozott vagyoni és nem vagyoni károkét, ezt meghaladóan a keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyja.

Az I. rendű felperes által fizetendő kereseti illeték összegét 8 180 (Nyolcezer-egyszáznolcvan) forintra leszállítja, és kötelezi 8 180 (Nyolcezer-egyszáznolcvan) forint fellebbezési illeték megfizetésére külön felhívásra az állam javára, mellőzi a II. és III. rendű felpereseket illeték fizetésére kötelező elsőfokú ítéleti rendelkezést.

Az iratokat a közbenső ítélettel érintett követelés összegére a tárgyalás folytatása végett az elsőfokú bíróságnak megküldi.

A felperesek fellebbezési eljárási költségét 50 000 (Ötvenezer) forintban állapítja meg.

Ez ellen a rész-és közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A Jászberényi Városi Bíróság 7. B. 142/2001/23. sorszámú, 2002. november 25-én kelt ítéletével megállapította, hogy az I. rendű felperes bűnös 1 rendbeli szerzői jogok jelentős vagyoni hátrányt okozó megsértésének büntettében, és 107 rendbeli szerzői jogok üzletszerűen elkövetett megsértésének büntettében. A büntetés kiszabása mellett a 2007. november 23-án megtartott házkutatás során bűnjelként lefoglalt, s Bny. 27/2001. tételszám alatt bevételezett 2-20. és 22-602. tételszám alatt szereplő tárgyakat a Btk. 77. §-ának (1) bekezdés a) és c) pontja alapján elkobozta.

Az I. rendű felperes (terhelt) fellebbezése alapján eljárt **Jász-Nagykun-Szolnok Megyei bíróság** 2003. július 9. napján kelt - a szabadságvesztés kivételével - végrehajtható 1. Bf. 493/2003/7. számú jogerős ítéletével az elsőfokú ítéletnek az elkobzással kapcsolatos rendelkezését helybenhagyta.

A büntetőítélet tényállása szerint az I. rendű felperes körülbelül 1996-tól a nála 2000. november 23-án tartott házkutatásig a lakásán a szerzői jog tulajdonosának engedélye nélkül videó-kazettákat, audio-kazettákat és CD-lemezeket másolt, majd ezeket a másolatokat rendszeresen ellenérték fejében kölcsönadta, illetőleg árusította. Cselekményével rendszeres haszonszerzésre törekedett, a jogtulajdonosoknak jelentős vagyoni kárt okozott.

Az elkobzott üres és műsoros videó-kazettákat, zenei CD-lemezeket 2004. február 4-én szállították be a Szolnoki BGH-hoz megsemmisítésre, a lefoglalt technikai eszközöket pedig a végrehajtó 2005. március 31-én árverésen értékesítette.

Az elkobzást érintő sikertelen perújítási, felülvizsgálati és utólagos eljárás iránti I. rendű felperesi kérelmeket követően a felperesek 2006. augusztus 14-én előterjesztett keresetükben 2 db Sony-videókamera, 1 db kihúzható vetítővászon, 47 db eredeti gyári műsoros kazetta, és 44 db családi jellegű felvételeket is tartalmazó videó-kazetta elkobzása miatt a Ptk. 339. §-a és 349. §-a alapján kártérítés jogcímén egyetemlegesen összesen 3 116 200 Ft és járulékai megfizetésére kérték kötelezni az alpereseket. Hivatkoztak arra, hogy a videó-kamerák és a vetítővászon semmilyen kapcsolatban nincsenek az I. rendű felperes terhére rótt bűncselekménnyel, ezen technikai eszközöket érintő cselekmény vád tárgyát sem képezte, az egyik videó-kamera a III. rendű felperes, a vetítővászon pedig a ... Kft. tulajdona volt. A 47 db eredeti és a 44 db, a 2001. február 19-én kelt igazságügyi szakértői vélemény szerint is szerzői jogi szempontból értékelhetetlen (családi jellegű felvételeket, valamint saját célra rögzített televíziós műsorokat tartalmazó) videó-kazettákkal összefüggésben bűncselekmény elkövetése nem történt. A szakértő az eredeti és az értékelhetetlen, valamint a szerzői és szomszédos jogokat nem sértő felvételeket tartalmazó kazettákat egymástól, valamint a hamis kazettáktól elkülönítetten bocsátotta a hatóság rendelkezésére.

A II. rendű felperes jogellenes magatartását abban jelölték meg, hogy ezen vagyontárgyak lefoglalását a nyomozás során - különösen a szakértői véleményt követően - a törvényes feltételek hiányában tartotta fenn, annak ellenére, hogy az I. rendű felperes a bűncselekménnyel való összefüggésük hiányára, valamint a saját tulajdonjogának hiányára hivatkozással a lefoglalásuk jogellenességét a nyomozati eljárás során többször is sérelmezte. A 2000. december 21-én kelt beadványában kifejezetten is kérte a nyomozóhatóságtól azon vagyontárgyak lefoglalásának megszüntetését, amelyek nem képezték az I. rendű felperes tulajdonát, illetve amelyekkel összefüggésben bűncselekmény elkövetése nem történt.

Az I. rendű alperes is jogellenesen járt el, amikor a lefoglalás, illetőleg az elkobzás jogszerűségét nem vizsgálta, dacára annak, hogy az I. rendű felperes a büntetőeljárás bírósági szakában is többször megismételte a keresettel érintett vagyontárgyak kiadására irányuló kérelmét, így pl. a 2001. május 24-én és a 2002. március 11-én kelt beadványaiban és az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében is. A bíróság az említett vagyontárgyak elkobzását a vádirat tényállásán és az ügyészi indítványon is túlterjeszkedve rendelte el. Az elkobzást illetően az elsőfokú ítélet indokolása csak a jogszabályhely felhívására szorítkozik, a másodfokú ítélet pedig a helybenhagyó döntésnek semmilyen indokát nem adja, annak ellenére, hogy a felperes a keresettel érintett vagyontárgyak elkobzását kifejezetten is sérelmezte a fellebbezésében.

Hivatkoztak arra, hogy az I. rendű felperes a megjelölt vagyontárgyak elkobzásának és megsemmisítésének megakadályozása végett minden lehetséges jogorvoslatot igénybe vett. Ezek sikertelensége és az általa kezdeményezett eljárások elhúzódása miatt az amúgy is megromlott egészségi állapota tovább súlyosbodott, ezért az egészségromlása miatt 1 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés és ennek 2003. július 9. napjától járó törvényes kamata megfizetésére támasztott igényt. Vagyoni kárigényét a videó-kamerája 270 000 Ft-os értékében, a gyári műsoros videó-kazetták 136 300 Ft-os értékében és a ... Kft-nek a vetítővászonért 2006. március 6. napján megfizetett 20 000 Ft-ban határozta meg.

A családi jellegű videó-kazetták elkobzása miatt a felperesek személyenként 440 000 Ft „eszmei kár” megfizetését igényelték, a III. rendű felperes a videó-kamerája és tartozékainak elkobzása miatt további 369 900 Ft vagyoni kár megfizetését kérték.

Az alperesek ellenkérelme jogalap hiányában a kereset elutasítására irányult.

Védekezésük szerint terhükön jogellenesség nem áll fenn.

A II. rendű alperes hivatkozott arra, hogy a büntetőeljárás jellege indokoltá tette minden olyan eszköz lefoglalását, ami a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanújául szolgálhatott. Az I. rendű felperes a lefoglalás ellen panasszal nem élt, a kereset szerinti vagyontárgyak foglaltat alóli feloldása iránti konkrét, határozott kérelmet a nyomozás során nem terjesztett elő, az iratismertetéskor a nyomozóhatóság intézkedése vagy mulasztása ellen észrevétellel, panasszal nem élt.

Az I. rendű alperes hivatkozása szerint a felperes a kár elhárítására alkalmas jogorvoslatot nem vette igénybe sem a nyomozati eljárás, sem az elsőfokú bírósági eljárás során. A keresettel érintett ingóságok lefoglalásának megszüntetésére vonatkozó konkrét, határozott indítványt nem terjesztett elő, és még az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében sem nevesítette konkrétan a keresetében hivatkozott adathordozók lefoglalásának törvénytelenességét. Álláspontja szerint a bíróság részéről nem volt szükséges elkülönítetten

vizsgálni, mely eszközök vagy adathordozók lehettek bűncselekmény tárgyai, figyelemmel a szakértő azon megállapítására is, hogy a szerzői jogi szempontból értékelhetetlen felvételek sok esetben olyan kazettákra lettek másolva, amelyeken korábban videó-filmek voltak, s az I. rendű felperes a szakértői bizonyítás továbbfejlesztését nem kérte. Megítélése szerint a felperes a lefoglalás körében sem a nyomozati, sem az elsőfokú eljárás során nem az adott helyzetben általában elvárhatóan járt el, saját felróható magatartására előnyök szerzése végett nem hivatkozhat.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét - az alperesek védekezését osztva - jogalap hiányában elutasította, és a keresetük összecszerűségéhez igazodóan kötelezte a felpereseket a tárgyi illeték-feljegyzési jog miatt előzetesen le nem rótt fellebbezési illeték utólagos megfizetésére az állam javára.

Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a nyomozás eredményessége érdekében a nyomozóhatóság jogszerűen járt el, amikor az I. rendű felperes lakásán megtartott házkutatás során valamennyi olyan műszaki berendezést és adathordozót lefoglalt, amely az I. rendű felperes ellen folyamatban volt bűncselekmény elkövetésével összefüggésbe volt hozható. Megállapította továbbá, hogy nem volt jogellenes a II. rendű alperes részéről a lefoglalás fenntartása sem, figyelemmel arra, hogy az I. rendű felperes a lefoglalás feloldása iránti konkrét kérelemmel nem élt, panaszt sem a nyomozás során, sem az iratismertetést követően nem terjesztett elő. A jogalap megítélésekor döntő jelentőséget tulajdonított az I. rendű felperes gyanúsítottkénti meghallgatásakor tett azon nyilatkozatának, hogy „minden lefoglalt technikai eszköz az enyém”.

Megállapította továbbá, hogy az I. rendű alperes sem fejtett ki olyan jogellenes magatartást, amely kártérítési felelősségének jogalapját megteremthette volna. Tekintettel arra ugyanis, hogy az I. rendű felperes az elsőfokú tárgyalás berekesztéséig határozott, lefoglalás megszüntetése iránti kérelmet nem terjesztett elő, csupán fellebbezésében kérte - de nem jelen keresettel érintett teljes körben - az elkobzás megszüntetését, a Be. 236. §-ának (1) bekezdése és 239. §-ának (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéleti tényálláshoz való kötöttség szabályainak alkalmazására tekintettel az I. rendű alperes nem volt abban a helyzetben, hogy a másodfokú eljárásban a vagyoneklobzás megszüntetéséről az elsőfokú ítéletet megváltoztató érdemi döntést hozzon. Arra az esetre pedig, ha az I. rendű alperes magatartásának jogellenessége megállapítható lenne, megjegyezte, hogy az I. rendű felperes sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, hiszen sem a nyomozati, sem pedig a bírósági eljárásban nem terjesztett elő határozott lefoglalás megszüntetése iránti kérelmet, továbbá nem kérte az általa jelen perben vitatott körben a szakértői vélemény kiegészítését sem.

Az ítélet ellen közbenső ítélettel az alperesek kártérítési felelőssége jogalapjának megállapítását és az összecszerűségben az elsőfokú bíróságnak az eljárás folytatására utasítását kérve a felperesek éltek fellebbezéssel. Ebben sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság nagyobb elvárást támasztott a laikus felperesekkel, mint a jogalkalmazásra hivatott alperesi hatóságokkal szemben. Az alperesekkel szembeni általános elvárhatóság megítélésekor nem értékelte az alperesek terhén a hatóságoknak a régi Be. 4. § (1) bekezdésén alapuló tájékoztatási és az 5. § (1) bekezdésén alapuló hivatalbóli tényállás feltárási kötelezettségét. Hangsúlyozták, hogy a felperes a lefoglalás tényét mindvégig kifogásolta, beadványait nem elnevezésük, hanem tartalmuk szerint kellett megítélni. Ha

azokat a II. rendű alperes a panaszkénti minősítéshez tartalmában nem találta kielégítőnek, a panaszjog gyakorlásának módjára tájékoztatási kötelezettség terhelte volna. A Be. 102. § (1) bekezdésének kogens szabálya alapján egyébként már a II. rendű alperes is hivatalból köteles lett volna a lefoglalást megszüntetni, amint arra az eljárás érdekében szükség nem volt, és ez a helyzet legkésőbb a szakértői vélemény előterjesztésekor előállt. Az elsőfokú bíróság is a lefoglalást a törvényes feltételek vizsgálata nélkül tartotta fenn, és az elkobzást anélkül rendelte el, hogy a szakvéleményben foglaltak szerint a lefoglalt vagyontárgyakat csoportosította volna. A felperes a fellebbezésében az elkobzást kifejezetten is sérelmezte, ennek ellenére a másodfokú ítélet indokolása erre még csak nem is utal. A másodfokú bíróságot a Be. 236. §-ának (1) bekezdése alapján egyébként a fellebbezés tartalmára tekintet nélkül hivatalbóli felülvizsgálati kötelezettség terhelte az elkobzás törvényességére is, a bűncselekmény szempontjából releváns és irreleváns lefoglalt vagyontárgyakat azonban a másodfokú bíróság sem csoportosította, az elkobzást elrendelő elsőfokú ítéleti rendelkezést a törvényes feltételek vizsgálata nélkül hagyta helyben, e vonatkozásban az ítélet még csak indokolást sem tartalmaz. Kétségtelen, hogy a másodfokú bíróságot a büntetőügyekben köti az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás, megalapozatlanság esetében azonban a tényállás helyesbítésének és kiegészítésének lehetősége új bizonyítás felvétele nélkül is adott a másodfokú bíróság számára, így az elkobzásra vonatkozó rendelkezés megváltoztatásának eljárásjogi akadálya nem volt.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme helyes indokai alapján az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Perköltség-igényt nem támasztottak.

Az ítéltő tábla a felperesek fellebbezését részben, a II. rendű alperes kártérítési kötelezettségét és az eredeti gyári videó-kazetták elkobzására alapított kereseti kérelmet illetően alaptalannak, ezt meghaladóan az I. rendű alperes felelősségének jogalapját illetően alaposnak találta.

A keresetet a II. rendű alperessel szemben elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezés érdemben helyes, indokait azonban az ítéltő tábla a következők szerint részben helyesbítette:

Az elsőfokú bíróság azt helyesen állapította meg, hogy a II. rendű alperes nem követett el jogsértést, amikor valamennyi, a bűncselekménnyel összefüggésbe hozható technikai eszközt és tárgyat lefoglalt az I. rendű felperes lakásán tartott házkutatáskor, tekintet nélkül azok tulajdonjogára. Az 1973. évi I. törvény (rég. Be.) 101. §-ának (1) bekezdésében foglaltakból következően ugyanis a nyomozati eljárás érdekében sor kerülhet a tárgyi bizonyítási eszköz lefoglalására, amelynek célja a bizonyítás előmozdítása. A házkutatáskor, a nyomozás kezdetén a II. rendű alperestől nem volt elvárható, hogy a lefoglalt nagyszámú kazettákat megnézzék, illetőleg a lefoglalt tárgyi eszközök között a bűncselekménnyel való biztos összefüggésük szerint differenciáljon.

A régi Be. 102. §-ának (1) bekezdése szerint azonban a lefoglalást meg kell szüntetni, mihamar arra az eljárás érdekében nincs szükség. A II. rendű alperes, mint jogalkalmazó, mérlegelési jogkörében eljárva határozhatta meg a lefoglalás fenntartásának indokoltságát, amelyet a büntetőeljárás nyomozati szakaszának, majd a nyomozásnak vádjavaslatlalt történt befejezésére figyelemmel a büntetőeljárás egészének sikere szempontjából kellett

megítélnie. A 2001. február 19-én kelt szakértői vélemény ismeretében azonban már okszerűtlen mérlegeléssel tartotta fenn a családi eseményeket is tartalmazó 44 db, a szakértő megállapítása szerint szerzői jogi szempontból értékelhetetlen tartalmú videó-kazetták lefoglalását. A szakértő azon megjegyzése, hogy e kazettákon sok esetben korábban videó-filmek voltak, önmagában a lefoglalásuk fenntartását nem indokolta. A korábbi feltételek konkrét tartalmára és jogsértő jellegére vonatkozó megállapítással ugyanis a szakértő nem élt, s a szakértői bizonyítás ilyen irányú továbbfejlesztését a nyomozóhatóság sem rendelte el, másrészt az I. rendű felperes a korábbi felvételek esetleges jogellenességét a kazetták ismételt felhasználásával megszüntette, e kazetták szerzői jogot sértő tartalommal már nem rendelkeztek.

A régi Be. 5. §-ának (1) bekezdése alapján a II. rendű alperest a tényállás felderítésében hivatalbóli eljárási kötelezettség terhelte, és a 102. § (2) bekezdése alapján is hivatalból kellett volna a kazetták lefoglalását megszüntetnie, s az I. rendű felperesnek kiadnia. Ezért indifferens, hogy az I. rendű felperes a foglalás megszüntetése iránt mikor és milyen tartalmú kérelemmel élt, s hogy a szakértői bizonyítás kiegészítését nem indítványozta. A 2000. december 28-án benyújtott beadványában egyébként kérte is azon vagyontárgyak kiadását, amelyek nem az ő tulajdona, és amelyek nincsenek összefüggésben a bűncselekménnyel. A szakértői vélemény pedig e 44 db kazettára vonatkozóan a bűncselekmény elkövetésére utaló megállapítást nem tartalmazott. Ha a II. rendű alperes a megszüntetett tartalomnak jogi jelentőséget tulajdonított volna, hivatalból kellett volna a szakértői vélemény kiegészítését elrendelnie.

A II. rendű alperes tehát jogellenesen és felróhatóan mulasztotta el a szerzői jogi szempontból indifferens 44 db kazetta lefoglalásának megszüntetését és a gyanúsított részére történő kiadását. A felperesek kára azonban nem a II. rendű alperes ezen mulasztásával, hanem a kazetták elkobzásával és megsemmisítésével áll oksági kapcsolatban, így e kártételért a II. rendű alperes felelősségének jogalapja az okozati összefüggés hiánya miatt nem áll fenn.

A keresetben megjelölt további vagyontárgyakra a foglalás fenntartásában a II. rendű alperest felróhatóság és jogellenesség nem terheli.

A szakértői vélemény az illegális felvételkedészítés egyik módjaként a magyarországi filmszínházakban bemutatott ún. mozi jogos filmeknek videó-kamerával való felvételét jelöli meg, s megállapítja, hogy a megvizsgált jogellenes felvételek között ilyen típusúak is találhatóak. A lefoglalt technikai eszközöknek a bűncselekmény elkövetésére alkalmasságának véleményezésekor azonban a videó-kamerákra vonatkozó megállapítással nem élt.

A szakértői vélemény elkövetési módként jelöli meg az eredeti gyári felvételek átmásolását és a véleményezett videó-recorderek erre való alkalmasságát.

A nyomozati iratokban adat van arra is, hogy az I. rendű felperes ellenszolgáltatásért a lakásán filmvetítést is végzett a lefoglalt vetítővászon használatával.

Az I. rendű felperes ugyan a nyomozóhatósághoz 2000. december 28-án érkezett kérelmében utalt arra, hogy csak egy videó-kamera az ő tulajdona, s hogy a vetítővásznat a ... Kft.-től kérte kölcsön, a Btk. 77. §-ának (3) bekezdése alapján azonban a nem az elkövető tulajdonában lévő, a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használt dolog is lefoglalható, ha a tulajdonos az elkövetésről előzetesen tudott.

E jogszabályhelyre, valamint az ismertetett nyomozati adatokra figyelemmel a II. rendű alperesnek a videó-kamerák, a vetítővászon és az eredeti kazetták lefoglalását fenntartó mérlegelése nem volt okszerűtlen, az már ugyanis az ügyészség kompetenciája volt, hogy a számára vádjavaslattal megküldött nyomozati iratok alapján milyen tartalommal nyújtotta be a vádiratot.

A fentiek szerint módosított indokok alapján a II. .rendű alperessel szemben támasztott kártérítési igény jogalapjának hiányát az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg.

Törvényes és megalapozott a műsoros gyári videó-kazetták elkobzására alapított kártérítési keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezés az I. rendű alperessel szemben is.

A Btk. 77. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján ugyanis el kell kobozni azt a dolgot, amelyet bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak.

A büntetőítélet a felperes bűnösségét abban állapította meg, hogy a lakásán videó-kazettákat másolt, majd ezeket rendszeresen, ellenszolgáltatás fejében kölcsönözte, értékesítette. Az elkobzásra vonatkozó rendelkezését kizárólag a Btk. 77. §-ának (1) bekezdés a) és c) pontjának felhívásával indokolta.

A büntetőbíróság az ítéleti tényállást mérlegelési jogkörében állapította meg, és az I. rendű felperes saját tulajdonú videó-kazettáit a bűncselekmény elkövetéséből nem rekesztette ki, annak ellenére, hogy az I. rendű felperes a büntetőeljárásban is védekezett azzal, hogy másolásra csak a videotékából kölcsönzött filmeket használt fel. Polgári perben a büntetőbíróság ezen mérlegelése nem bírálható felül, s mivel az eredeti videó-kazetták alkalmasak az I. rendű felperes terhére rótt bűncselekmény elkövetésének eszközéül, az elkobzásuk elrendelésében az I. rendű alperes jogellenessége és felróhatósága nem állapítható meg.

Az ítélet tábla a felperesek ezen kereseti kérelmeiről a Pp. 213. §-ának (2) bekezdése alapján részítélettel határozott, és az ezen igényeket elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján a fentebb kifejtettek indokok szerint helybehagyta.

Az ezt meghaladó kártételekért az I. rendű alperes kártérítési felelősségének jogalapját illetően a felperesek keresete alapos.

A büntetőeljárás bírósági szakában az elsőfokú eljárás idején hatályos régi Be. 9. §-a (2) bekezdésében szabályozott vádelv érvényesült. Már a vádiratnak sem volt tárgya, és a büntetőítélet sem állapít meg a szerzői jogi szempontból indifferens kazettákkal, az I. rendű felperes lakásán zajlott filmvetítéssel és a lefoglalt videó-kamerák felhasználásával elkövetett bűncselekményt az I. rendű felperes terhére. Az ítélet indokolásában felhívott Btk. 77. §-ának (1) bekezdés a) és c) pontja pedig csak azon dolgok elkobzásának elrendelésére ad lehetőséget, amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak, vagy amelyre a bűncselekményt elkövették. A jogerős ítélet az elkobzást ezen jogszabályhelyek felhívásán túl nem indokolja meg, és az ítélet tábla a rendelkezésre álló adatok, a vádirat és az ítélet tényállása és indokolása alapján arra a megállapításra jutott,

hogyan a büntetőbírószak a 2 db videó-kamera, a vetítővászon és a 44 db jogellenes tartalmat nem hordozó kazetta elkobzását jogellenesen és felróhatóan rendelte el.

A 44 db, családi eseményeket is megörökítő kazettákkal kapcsolatosan az ítéletábla a jogi álláspontját korábban már kifejtette.

A vetítés sem a vád, sem az elmarasztaló ítéletnek tárgya nem volt, a hamisításnak, a hamis kazetták kölcsönzésének, forgalmazásának a vetítővászon eszközével nem szolgált, ezzel ellentétes megállapítást a büntetőítélet sem tartalmaz.

A váddal egyezően az ítélet a videó-kazetták másolását és a hamis kazetták forgalmazását, kölcsönzését róta az I. rendű felperes terhére. Sem az ítélet tényállásának, sem indokolásának nem tárgya az un. mozi jogos filmek illegális felvétele hamisítás készítése végett. Az elsőfokú ítélet indoklása ugyan utal arra, hogy az I. rendű felperes személyes nyilatkozatain túl bizonyítékként értékelte a szakértői véleményt és a foglalási jegyzéket is, s a szakértői vélemény szerint a megvizsgált kazetták között voltak az un. mozi jogos filmek illegális változatai is, de azt a szakértői vélemény sem bizonyítja, hogy azokat az I. rendű felperes a videó-kamerák felhasználásával maga által készített masterről másolta volna. Ilyen mastert a foglalási jegyzék sem tartalmaz, s a szakvélemény a lefoglalt eszközöknek a bűncselekmény elkövetésére alkalmasságának vizsgálatakor a videó-kamerák alkalmasságára vonatkozó megállapítást nem tett. Az I. rendű felperesnek az egész büntetőeljárás során egyetlen olyan szóbeli vagy írásbeli megnyilatkozása sem volt, hogy a videó-kamerákat mozifilmek másolás céljából történő felvételére használta volna. Az első gyanúsítottkénti meghallgatásakor is úgy nyilatkozott, hogy a videó-kamerákkal semmilyen jogellenesen tevékenységet nem folytatott, azokkal kizárólag családi felvételeket készített, és csak hobbi szinten használta. A 2001. május 24-én kelt levelében is arra hivatkozott, hogy a lefoglalt videó-kamerák technikailag nem voltak alkalmasak a filmszínházi vetítések rögzítésére. Ezt a védekezését az eljárás során mindvégig fenntartotta, és ezt cáfoló adatai az eljárásnak nincsenek.

A másodfokú ítélet meghozatalakor hatályos 1998. évi XIX. törvény (új Be.) 348. §-ának (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróságot a joghatályos felperesi fellebbezés indokaitól függetlenül hivatalból az elsőfokú ítélet teljes körű felülvizsgálatának kötelezettsége terhelte, ami értelemszerűen kiterjedt az elkobzás törvényességének felülvizsgálatára is. A másodfokú bíróságnak az új Be. 351. §-a (1) bekezdésén alapuló elsőfokú ítéleti tényálláshoz kötöttsége az előzőekben kifejtettek tekintetével nem jelentette eljárásjogi akadályát az elkobzást a fentebb tárgyalt vagyontárgyakra törvénysértően elrendelő elsőfokú ítéleti rendelkezés megváltoztatásának, ezen vagyontárgyak lefoglalása megszüntetésének és az I. rendű felperes részére történő kiadása elrendelésének.

Miután a felperesek kára az elkobzás következménye, a Ptk. 349. §-a szerinti különös feltétel megvalósulása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az I. rendű felperes a nyomozati és a büntetőeljárás során kérelmezte-e és milyen konkrét tartalommal ezen vagyontárgyak lefoglalásának megszüntetését. A polgári elsőfokú ítélet indoklásában elemzett valamennyi I. rendű felperesi beadvány tartalma alapján egyébként nem kétséges, hogy az I. rendű felperes ezen vagyontárgyak lefoglalásának jogtalanságára több

ízben is hivatkozott és kérte a bűncselekménnyel összefüggésben nem álló, illetőleg nem a tulajdonát képező vagyontárgyak lefoglalásának megszüntetését. Nem értékelhető az I. rendű felperes közrehatásaként az sem, hogy az elsőfokú büntetőbírószak 10. sorszámú végzését nem fellebbezte meg, dacára annak, hogy a ... Kft. tulajdonjogára hivatkozó kérelme ellenére a vetítővászon kiadását a bíróság - a vetítéssel kapcsolatos vádirat hiányában egyébként jogellenesen - nem rendelte el.

Az elkobzásról rendelkező elsőfokú ítélet ellen az I. rendű felperes fellebbezéssel élt, és abban - különösképpen a jogi képviselője fellebbezésének személyes kiegészítésében - az elkobzást tételesen, a kereset szerinti vagyontárgyakra is kiterjedően, indokait is megjelölve sérelmezte, s a másodfokú bíróságtól az általa leírtak figyelembe vételével kérte az ítélet meghozatalát. Az I. rendű felperest az elkobzást illetően ennél konkrétabb kérelem előterjesztésének kötelezettsége nem terhelte, és a kár elhárítására a kérelme konkrétabb megfogalmazása sem lett volna alkalmas, tekintve, hogy a másodfokú bíróság felülvizsgálati kötelezettsége a fellebbezés indokaitól függetlenül hivatalból teljes körűen fennállt. A másodfokú ítélet azonban - még a leírt indokokra sem reagálva - az említett vagyontárgyak elkobzásának törvényességét nem is indokolta meg.

Az I. rendű felperes a nyomozás során és az elsőfokú eljárásban azzal is védekezett, hogy a vetítővászon a kft. tulajdona, amit a fellebbezése mellékletében igazolt is, és utalt arra is, hogy csak egy videó-kamera az ő tulajdona, és a fellebbezésében nevesítette azt is, hogy a másik kamera a testvére (a III. rendű felperes) tulajdona.

A tulajdonjog azonban csak akkor lenne releváns, ha az elkobzásnak a Btk. 77. §-a (1) bekezdés a) vagy d) pontja szerinti feltételei adottak lennének, ez esetben ugyanis a Btk. 77. §-ának (3) bekezdése alapján a más tulajdonában álló dolog elkobzása csak akkor rendelhető el, ha a tulajdonos előzetesen az elkövetésről tudott. A büntetőítélet azonban az elkobzás indokaként a Btk. 77. §-ának (3) bekezdésére nem utal, következésképpen a bíróság a vetítővászon és az egyik videó-kamera tulajdonjogának jelentőséget nem tulajdonított, azt nem vizsgálta, a ... Kft. és a III. rendű felperes tulajdonát képező vagyontárgyat a Btk. 77. §-a (3) bekezdése szerinti tényállás feltárása nélkül - ami ugyancsak hivatalból terhelte - megalapozatlanul és törvénysértően rendelte elkobozni.

Mindezekre figyelemmel az I. rendű alperes kártérítési felelősségének jogalapja a 2 db videó-kamera, a vetítővászon és a 44 db, szerzői jogi szempontból nem értékelhető kazetta elkobzásával a felpereseknek okozott vagyoni és nem vagyoni károkért fennáll.

Miután az elsőfokú bíróság a jogalap körében elfoglalt téves jogi álláspontja következtében a kereset összecszerűségéről nem tárgyalt, az ítéletábra a Pp. 213. §-ának (3) bekezdése alapján az I. rendű alperes kártérítési felelősségének jogalapjáról közbenső ítélettel határozott, és az elsőfokú bíróság ítéletét e részében a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a követelés összegére vonatkozóan az iratokat az eljárás folytatása végett az elsőfokú bíróságnak küldte meg.

Az elsőfokú bíróság a 44 db kazetta megsemmisítésével a felpereseknek okozott kárt vagyoni kárigényként értelmezte, a kereset azonban nem egyértelmű. A felperesek keresetében „eszmei kárként” jelölik meg a kazetták és az azokban tárgyasult emlékek megsemmisítése miatt keletkezett károkat, személyenként 440 000 Ft-ban. A felperesek

ezen kereseti kérelme pontosításra szorul. A felperesek kára ugyanis állhat a kazetták megsemmisítése miatti vagyoni kárból, és ha ezek mértéke pontosan nem határozható meg, a Ptk. 359. §-ának (1) bekezdése alapján az anyagi kárpótlásukra általános kártérítést kérhetnek.

Az „eszmei kár” megfogalmazás az emlékek megsemmisülése miatti nem vagyoni kárigényre utal, ami általános kártérítésként nem érvényesíthető, a keresetük jogalapja a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdése alapján az emiatt elszenvedett nem vagyoni hátrányuk lehet. A megörökölt családi események felvételétől, az elhalt édesapa alakjától, hangjától való megfosztásuk személyiségi jogsérelem, ami nem vagyoni kártérítés jogalapjául szolgálhat.

Az elsőfokú ítélet pontatlanul tartalmazza az 1 000 000 Ft-os nem vagyoni kárigényt is, azt ugyanis kizárólag az I. rendű felperes terjesztette elő, és az elsőfokú ítéletben megnevezett vagyoni kárral szemben nem vagyoni kárként. Az I. rendű felperes - rokkantságából ítélve - egyébként sem teljes egészségi állapotát nyilvánvalóan önmagában a büntetőeljárás megviselte. Szakkérdés annak megítélése, hogy ehhez képest és ezen túl a nem vagyoni kárigénye jogalapjaként megjelölt, a jogtalanul elkobzott vagyontárgyak visszaszerzésére irányuló kérelmeinek kudarca és az erre irányuló eljárások elhúzódása miatt milyen egészségsomlása következett be.

Miután az ítélet tábla csak a gyári videó-kazetták elkobzására alapított keresetet bírálta el teljes terjedelmében, az I. rendű felperes által megfizetendő kereseti illeték összegét ennek megfelelően leszállította, és azonos összegben kötelezte a fellebbezési illeték megfizetésére is a 6/1986. (VI. 26.) IM. sz. rendelet 15. § (1) és (3) bekezdése alapján. A II. és III. rendű felpereseknek a kereseti illeték fizetésére kötelezését pedig mellőzte, mivel a keresetük teljes terjedelmének elbírálása még nem történt meg.

Tekintve, hogy az eljárás folyamatban maradt, a Pp. 252. §-a (4) bekezdésének analóg alkalmazásával az ítélet tábla a felperesek fellebbezési eljárási költségét megállapította, annak viseléséről, valamint a kereseti illeték viseléséről az elsőfokú bíróság dönt az eljárást befejező érdemi határozatában.

Az alperesek javára másodfokú perköltség megállapítását mellőzte, mivel perköltség-igényt nem támasztottak. (Pp. 78.§ (2) bekezdés.)

D e b r e c e n, 2008. május hó 16.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Szabóné dr. Bélteky Erzsébet sk. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

